

Første skisse – kjerneelementer i Norsk for elever med samisk som 1. språk.

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vekting av de ulike elementene der fagenes egenart krever det.

Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementer i faget etter 4. trinn	Sentralt innhold i kjerneelementene
	(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Tekst i kontekst Elevene skal oppdage sammenhengen mellom språklyd og bokstav, og lære å lese med sammenheng og forståelse. Elevene skal videre lese og bli lest for skjønnlitteratur og sakprosa og i oversettelse fra samisk og andre språk for å bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Elevene skal få kunne bruke seg selv og sin egen stemme og kropp aktivt i leseopplæringen og i møte med	• lytte til tekster • bli lest for og lese for å forstå seg selv og andre • møte tekster gjennom lek, bevegelse og estetiske læringsprosesser

tekster i klasserommet.	
Kritisk tilnærming til tekst Elevene skal kunne reflektere kritisk med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier i samtiden. Elevene skal kunne søke etter informasjon, orientere seg i store tekstmengder og vurdere teksters relevans og troverdighet. Elevene skal nytte sin naturlig iboende nysgjerrighet til å undre seg over og stille spørsmål ved teksters innhold. Elevene skal lytte til andres og ytre egne meninger med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier.	• stille spørsmål til og undre seg over tekster, både skjønnlitteratur og sakprosa • søke etter informasjon • sette ord på egne meninger
Muntlig kommunikasjon Elevene skal kunne samtale og uttrykke seg hensiktsmessig i samspill med andre. De skal få bruke seg selv og hele kroppen til å utforske og oppdage det muntlige språkets kommunikative muligheter gjennom lek og estetiske læringsprosesser.	• utforske forskjeller mellom samiske og norske lyder • utvide ordforråd og begrepsforståelse • lytte og delta i enkle samtale • leke med språket gjennom rim, regler og ordtakspråkhandling
Skriftlig tekstsaking Elevene skal i den den grunnleggende skriveopplæringen få ha en nysgjerrig, utprøvende og utforskende tilnærming til det norske skriftspråket. Videre skal de oppdage skriftens muligheter, og bruke tegninger, bilder og andre uttrykksformer sammen med skrift til å skape tekster.	• skrive enkle beskrivende og fortellende tekster • skriverammer og modelltekster • dele tanker og ideer i skriveprosessen • bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger
Språket som system og mulighet Elevene skal bli funksjonelt tospråklige gjennom opplæringen i samisk og norsk. De skal uttrykke seg på en hensiktsmessig måte muntlig og skriftlig. De skal kunne sammenligne strukturelle og kommunikative sider ved samisk og norsk språk og bruke denne kunnskapen til å bli trygge språkbrukere i ulike sammenhenger. Elevene skal leke, utforske og eksperimentere med språket både muntlig og skriftlig. De skal oppdage forskjeller mellom samiske og norske lyder og tegn.	• bruke et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner • bevissthet om språklyder • forholdet mellom språklyd og bokstav og sammenligne med det samiske språket • sansende tilnærming til språk, for eksempel gjennom sang, rollelek, dans, rim og regler
Språksituasjonen i Norge Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom	• språksituasjonen i Norge i dag • språk og identitet

språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette få en forståelse for sin egen og andre menneskers språklige situasjon i Norge.

- få en positiv forståelse av tospråklighet med utgangspunkt i sin egen språksituasjon

Kort utdypende tekst om tverrfaglige tema i faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er:

Demokrati og medborgerskap

Gjennom *Norsk for elever med samisk som 1. språk* utvikler elevene muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter for deltakelse i samfunnsdebatten. De utvikler også kompetanse i kritisk vurdering av tekst, som er viktig å for å holde seg informert og gjøre seg opp egne meninger. Lesing av litteratur gir elevene erfaring med å leve seg inn i og forstå andre menneskers livssituasjon og perspektiver.

Folkehelse og livsmestring

Gjennom arbeid med *Norsk for elever med samisk som 1. språk* utvikler elevene evnen til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, erfaringer og meninger, noe som igjen er viktig for psykisk helse og livsmestring. Gjennom arbeid med skjønnlitteratur utvikler elevene evne til empatisk lesing slik at de lettere kan sette seg inn i andres livssituasjon og kjenne seg igjen i andre menneskers tanker og handlinger slik at de kan gi og oppleve anerkjennelse. Arbeid med språk og språkbruk gir elevene perspektiver knyttet til språklig identitet og det å kunne forstå andre menneskers språklige situasjon og behov.

Bærekraftig utvikling

Gjennom arbeid med fagets tekstmangfold vil elevene utvikle evnen til kritisk lesning og kildekritikk. Videre vil deler av tekstmangfoldet, både skjønnlitteraturen og sakprosaen, bidra til økt etisk bevissthet på felter som angår bærekraftig utvikling. I norskfaget lærer elevene å kommunisere med andre, noe som ligger til grunn for det sosiale samspillet mellom mennesker på tvers av land og kulturer. Norskfagets komparative perspektiver på språk og kultur vil også kunne gi viktig innsikt i denne sammenhengen.

Kort utdypende tekst om grunnleggende ferdigheter i faget:

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

å kunne lese i faget

-grunnleggende avkoding og forståelse

- skape mening fra tekster fra nåtid og fortid i et bredt utvalg sjangere.
- finne informasjon og forstå resonnementer og framstillinger i ulike typer tekster på skjerm og papir
- kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster.
- benytte lesestrategier for å få mest mulig ut av lesingen.
- forstå, tolke, reflektere og vurdere tekster i ulike sjangere

å kunne skrive i faget

- grunnleggende skriveopplæring
- uttrykke seg i norskfaglige sjangere på en hensiktsmessig måte.
- skrive teksttyper som er relevante for faget.
- planlegge, utforme og bearbeide tekster som er tilpasset formål og mottaker.
- uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet på både hovedmål og sidemål.

å kunne regne i faget

- lese, tolke og forstå sammensatte tekster som inneholder tall, størrelser, geometriske figurer, grafiske framstillinger, tabeller og/eller statistikk.

mundlig ferdigheter i faget

- lytte, samtale og tale, og tilpasse språket til formål og mottaker.
- mestre ulike muntlige kommunikasjonssituasjoner og kunne planlegge og framføre muntlige presentasjoner av ulik art.
- systematisk arbeid med ulike muntlige sjangere og strategier
- forstå og å bruke det muntlige språket nyansert og presist

digitale ferdigheter i faget

-bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre.

-vurdere og bruke kilder på en bevisst måte.

-finne, bruke og vurdere og referere til digitale kilder i skriftlige og muntlige tekster

-skape tekster digitalt

-kunne regler for opphavsrett og personvern

Kort utdypende tekst om verdigrunnlaget knyttet til faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Den samiske skolen skal legge til rette for at eleven får en opplæring med basis i samiske verdier og samisk språk, og kulturliv. Gjennom norskfaget skal elevene utvikle kunnskap om norsk språk og kultur og bidra til at eleven skal bli likeverdige deltagere i skole, samfunnsliv og arbeidsliv. Opplæringen skal sikre at elevene blir trygge språkbrukere, at de utvikler sin språklige identitet, og at de kan bruke språk for å tenke og skape mening. I Norge er norsk og de samiske språkene sør-, lule- og nordsamisk likeverdige. Opplæringen skal sammen med faget samisk være med på å utvikle elevens funksjonelle tospråklighet. Skolen skal også

Aktiv samfunnsdeltakelse forutsetter mestring av språk og tekst og et demokratisk samfunn hviler på at hele befolkningen har like rettigheter og muligheter til å delta i beslutningsprosesser. Et demokratisk samfunn verner om urfolk og minoriteter. Skolen skal være et sted der barn og unge opplever demokrati i praksis.

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer: Dette er et første utkast for planen norsk for elever med samisk som 1. språk. Utkastet bygger på det utkastet som er gjort med Norskplanen. Dette er fordi de to planene skal være likeverdige.

Progresjon: I dette utkastet har vi ikke kommet lenger enn til å prøve å synliggjøre hvordan kjerneelementene kan se ut for 4. trinnet og prøve å konkretisere innhold og metode.

Tverrfaglige tema: Disse er i dette utkastet formulert på samme måte som i Norsk-planen.

Grunnleggende ferdigheter: Er i dette utkastet formulert på samme måte som i Norskplanen.

Spørsmål til sektor:

Vi ønsker tilbakemelding på alt, men spesielt dette:

Hvordan synes du at kjerneelementene slik de er formulert i utkastet, fungerer for læreplanen Norsk for elever med samisk? Kommer det sammenlignende perspektivet godt nok frem? Er kjerneelementene for omfangsrike?

Hvordan fungerer forslaget kjerneelementene på 4. årstrinn? Er de tilpasset aldersgruppa?

Det må gjøres en prioritering på VGS spesielt. Planen i dag er svært overfylt med tanke på timetall. Hva vil dere foreslå skal ut i forhold til eksisterende plan for å gi mer rom for dybde? Her kan dere også se på forslaget for 10. trinnet og VG3 i norskplanen."